

Stilstaan bij C.D.Friedrich

Vier gedichten

HERMAN COENEN

Tak

Er werden slagen geleverd,
het Europese vorstendom was in beroering,
Hegels Phänomenologie des Geistes
hield de koppen van jonge filosofen bezig,
in Engeland draaiden de eerste machines –

en jij, ergens in een akker, tekende
de afgebroken tak van een lindeboom,
besteedde enkele volle uren, ingespannen kijkend,
gebogen over je plank met het kleine vel papier,
aan de schaduwen, de kromme zijtakjes
en de ijle uiteinden van wat eens
deel uitmaakte van een glorieus geheel.

's Avonds nam je hem, samen met het blad,
naar huis en tien minuten lang mocht hij
in het vuur je koud geworden handen warmen.

Zwerver in Saksen

Het moet wel liefde zijn
en, misschien is dat hetzelfde,
een hardnekkig soort geduld
waarmee je eropuit trok, eenzame
plaatsen opzocht en dan boom voor boom,
tak voor tak, naald voor naald in je opnam
en traag, traag teruggaf met je handen,
een wereld die je hier ontdekte.

De nieuwe wereld van hem die stil
durfde zitten, onbevreesd voor de listen
en de lagen, de fluisterende geesten
van het land. Is het dát wat mij hier nu
vasthoudt bij dit kleine landschap op papier,
waarvan ik de lijnen en contouren in mij opneem,
terwijl bezoeker na bezoeker naast mij komt
en even staan blijft:

Wat is hier toch te zien, welk geheim
dat niet af te lezen is aan de simpele techniek,
het houderige handschrift van een jonge,
nog weinig uitgerijpte kunstenaar?

Kust bij Rügen

En eindelijk kwam je dan aan zee.
Maar weer hield je in.

Vóór je je moe gelopen voeten
in het water steken kon, eerst je rugzak open
en het volgend blad van de grote bloc
op je knieën voor je. Ogen fijnknijpen,
met je potlood de lengte meten van de baai,
langs de liniaal een raster tekenen,
de grote heuvel, de kleine heuvel, de rechte lijn
van het water daarop afgezet,
vóór de pen het papier mag raken.

Dan proeft zij de bomenrijen, proeft de akkers,
proeft de koelte van het water,
die jij je hebt ontzegd. Ik mag
twee eeuwen later smaken

dit wijduit openliggende moment.

10 mei 1828

Vierenvijftig ben je en nog steeds
trek je door het land, je tas vol spullen,
je bloc, de map, en een oude mantel
tegen de regen. Soms is je hand al moe,
maar je geneert je niet voor wat
de tekening van een jongen had kunnen zijn.

In het grote huis met het atelier
bezoeken vorsten je, bekende dichters, filosofen.
Zij bewonderen je imposante taferelen
in olieverf die de tijd doorstaat. Met vaste hand
geef je hen wat zij willen, beelden van de mens
die de wereld aan zijn voeten ziet.

Maar in de kast op de overloop
liggen ze veilig weggesloten,
de doorzichtige, trillende getuigen
van hoe klein je was en eenzaam
op een dag in mei onderweg.